

Pajala kommun

Rektorn vid Sattajärvi skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Sattajärvi skola
i Pajala kommun

Tillsyn i Sattajärvi skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Pajala kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Sattajärvi skola besöktes av Skolinspektionen den 28 augusti 2014.

Fakta om skolenheten

Sattajärvi skola ligger i byn Sattajärvi cirka en och en halv mil från Pajala. Vid tillsynsbesöket omfattade skolan cirka 80 elever från förskoleklass till grundskolans årskurs 6. Grundskolan bedrivs i åldershomogena klasser. Skolans leds av en rektor som tillträdde sin tjänst inför höstterminen 2013.

Skolinspektionens tillsyn över kommunens förskolor och fritidshem genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i särskilda beslut.

Kunskapsresultat

På grund av det låga elevantalet redovisas ingen officiell statistik från Skolverket avseende skolans kunskapsresultat. Skolans resultatsammanställningar visar dock att de flesta eleverna klarar målen för utbildningen.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till brister närhelst de framkommer.

För att fullgöra skolans uppdrag och ge alla elever förutsättningar att lägst nå kunskapskraven för utbildningen förväntas skolan följs upp vilka resultat som nås, analysera dessa och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Enligt läroplanen har rektor ansvar för att skolans resultat och verksamhet följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Tillsynen vid Sattajärvi skola visar att det finns brister inom det systematiska kvalitetsarbetet. Skolinspektionen konstaterar att dokumentationen inte ger tillräcklig information om skolans resultat och måluppfyllelse, utvecklingsområden och beslut om förbättringsåtgärder. Sattajärvi skola saknar därmed viktiga underlag i sitt kvalitetsarbete för att kunna besluta om vilka åtgärder som behöver vidtas för att utvecklas verksamheten.

Av tillsynen framgår att det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete på skolan. Enligt rektor och lärare förekommer fall av kränkande behandling vilket skolan

arbetar för att snabbt upptäcka, utreda och åtgärda. Skolans plan mot kränkande behandling lever dock inte upp till skollagens krav då den bland annat saknar en redogörelse för hur tidigare års åtgärder har genomförts.

Skolinspektionen konstaterar även att det förekommer brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Pajala kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast **den 19 december 2014** redovisas till Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Pajala kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna samverkar för att kunna använda all tillgänglig information om varje enskild elevs kunskaper vid betygssättning.
- Skapa former för lärarna att diskutera bedömning och betygssättning utifrån kunskapskraven, elevernas visade kunskaper och resultat från nationella ämnesprov, i syfte att säkerställa en likvärdig och rättvis bedömning.
- Undersök möjligheten till samarbete och diskussion med andra skolenheter för att stärka likvärdigheten mellan skolor.

Motivering

I skollagen anges att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Syftet med bestämmelsen är att markera rektorns ansvar för en likvärdig och rättvis bedömning. Rektorn ska se till att skolans lärare dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd

de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (prop. 2009/10:165 s. 299 och 667).

Av läroplanen för grundskolan framgår att lärare ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Vidare framgår att lärarna vid betygsättning ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Enligt Skolverkets allmänna råd om planering och genomförande av undervisningen (SKOLFS 2011:149) bör rektorn stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper. Lärare bör tillsammans på skolenheten regelbundet analysera och diskutera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven.

Vid intervju med personalen på Sattajärvi skola framkommer att det inte längre genomförs någon samverkan vare sig inom eller mellan skolor i frågor som rör bedömning och betygsättning. Det finns till exempel inga former för samverkan i frågor som rör bedömning kring enskilda elevers kunskaper. Vidare saknas samverkan kring mer övergripande diskussioner i syfte att sätta rättvisa och likvärdiga betyg samt att stärka likvärdigheten mellan skolor. Skolans rektor bekräftar detta vid rektorsintervjun.

Skolinspektionen bedömer att Sattajärvi skola inte lever upp till författningarnas krav gällande samverkan i frågor som rör bedömning och betygsättning.

Författning

3 kap. 14 § skollagen

Lgr 11, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper

Lgr 11, 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Pajala kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Genomför på skolenhetsnivå dokumenterade;
 - a) sammanställningar och analyser av förskoleklassens måluppfyllelse i relation till de nationella målen i läroplanen,
 - b) analyser av kunskapsresultaten i årskurs 3 och 6 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås,

- c) analyser av skolans arbete med särskilt stöd,
- d) sammanställningar och analyser av skolans arbete med värdegrund.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det vid skolenheten genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Dokumentationen bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder. Elever, föräldrar och allmänhet ska kunna få del av viktig information om verksamheten för att bli mer delaktiga och få ökade möjligheter att göra val och påverka verksamhetens utveckling. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och kan därmed bilda underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse (prop. 2009/10:165, s. 305).

Av skolans verksamhetsredogörelse framgår att pedagogerna gör egna kunskapsanalyser varje termin som de delger rektor. Kunskapsresultaten diskuteras i arbetslagen, vid olika konferenser, i rektorsgruppen samt med nämnden. Statistiska uppgifter och sammanställningar över exempelvis betygs- och provresultat avseende Sattajärvi skola har dock enligt rektorn "*fallit mellan stolarna*" i samband med rektorsbytet.

Vidare framgår att kommunens rektorer, på grund av de låga elevantalen i kommunen, valt att slå samman det systematiska kvalitetsarbetet för vissa skolenheterna för att inte peka ut enskilda elever. Skolinspektionen har tagit del av dokumenten "*Systematiskt kvalitetsarbete, Pajala kommun 2013-04-26*" och "*Kvalitetsrapport 1, 2014-02-05*". Dokumenten innefattar redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet för skolorna i Junosuando, Sattajärvi, Gårdbyn, Tärrendö och Smedskolan. I dokumentationen finns en nulägesanalys av förskolornas arbete samt en sammanställning av måluppfyllelsen i grundskolans årskurser för ovan nämnda verksamheter. Den analys som finns av måluppfyllelsen omfattar främst beskrivningar av resultaten och ger inte information om hur förutsättningar och arbetsprocesser på skolan påverkat resultaten.

Det är inget problem i sig att slå samman resultatredovisning och dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet för flera skolenheter. Det är dock viktigt att dokumentationen av kvalitetsarbetet utgör underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och därmed kan utgöra

underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse vid respektive skolenhet.

Skolinspektionen konstaterar att skolornas gemensamma dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet inte ger tillräcklig information om varje skolenhets resultat och måluppfyllelse, utvecklingsområden och beslut om förbättringsåtgärder. Dokumentationen är bristfällig då den saknar analyser av vad i enheternas resultat som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen. Till exempel saknas sammanställningar och analyser av förskoleklassens måluppfyllelse i relation till de nationella målen i läroplanen. Likaså saknas analyser av skolans kunskapsresultat i årskurs 3 och 6 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare saknas analyser av skolans arbete med särskilt stöd och sammanställningar och analyser av skolans arbete med värdegrund. Sattajärvi skola saknar därmed viktiga underlag i sitt kvalitetsarbete för att kunna besluta om vilka åtgärder som behöver vidtas för att utvecklas verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsarbete inte lever upp till skollagens krav.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Pajala kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använda elevhälsan så att den ges förutsättningar att vara förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan
 - a) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet,
 - b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov,
 - c) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö,
 - d) samverka med övriga personalgrupper i skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.

Motivering

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bl.a. följande. Elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbeta med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I Pajala kommun finns en central elevhälsa och de olika skolenheterna har tillgång till elevhälsans professioner vid behov. Det finns inget lokalt elevhälso-team som är knutet till skolenheten. Det finns dock en specialpedagog på skolenheten som tjänstgör 20 procent. Denne fungerar som ett stöd till personalen.

Elevhälsans representanter uppger vid intervju att det varit svårt att organisera elevhälsans arbete eftersom deras tjänster är så begränsade i tid på skolan. Det hålls inga elevhälsomöten tillsammans med skolans rektor för att till exempel gå igenom elevärenden och det sker ingen strukturerad samverkan med rektor eller skolans personal. Av denna anledning saknar elevhälsans representanter en helhetsbild av Sattajärvi skola. Av tillsynen framgår vidare att det inte genomförs ett kontinuerligt och strukturerat samarbete mellan de kompetenser som ingår i elevhälsan.

Elevhälsans personal genomför hälsofrämjande insatser inom ramen för sin profession såsom hälsobesök och vaccinationer. Elevhälsans personal uppger dock att de främst arbetar med åtgärdande insatser vid akuta elevärenden t.ex. med särskilt stöd och åtgärdsprogram eller konflikthantering och att tiden inte räcker till att arbeta med förebyggande åtgärder eller insatser som syftar till att

främja elevernas mående. Vidare framgår att elevhälsans representanter vare sig varit delaktiga i skolans värdegrundsarbete eller vid framtagandet av planen mot kränkande behandling. Vidare framkommer att elevhälsans representanter inte deltar i skolans systematiska kvalitetsarbete. De involveras således inte i några analyser av hur elevhälsans arbete på skolan fungerar och de eventuella utvecklingsbehov som kan finnas.

Skolinspektionen bedömer, mot bakgrund av ovanstående, att skolans elevhälsa inte uppfyller skollagens krav på att vara förebyggande och hälsofrämjande och att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Pajala kommun och rektorn en anmärkning.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller inte;
 - a) rutiner för hur barn, elever och vårdnadshavare ska göra för att anmäla kränkande behandling,
 - b) rutiner för hur personalens respektive rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling,
 - c) en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen är lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

I skollagen anges att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Som ett led i detta ska varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörja eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de

planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Av skollagens förarbeten framgår att planen ska vara anpassad till de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Allmänt kan sägas att planen dels ska ta sikte på ingripande av akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamhet. Den ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras m.m. (prop. 2007/08:95 f. och 2005/06:38 s. 139 f.).

I intervju med rektor, lärare och elever framkommer att skolan gör regelbundna kartläggningar av elevernas trygghet på skolan, att det finns en inarbetad arbetsgång för arbetet mot kränkningar och att insatser görs både förebyggande och åtgärdande på individ- och gruppnivå.

Skolinspektionen har tagit del av dokumentet "*Likabehandlingsplan 2014, Satta-järvi skola*". Planen innehåller resultatet av den kartläggning av förekomsten av kränkande behandling som gjorts och en beskrivning av de förebyggande insatser som ska göras under året. Det saknas dock en redogörelse för hur tidigare års åtgärder har genomförts.

I planen finns rutiner för hur barn, elever och vårdnadshavare ska göra för att anmäla kränkande behandling. Rutinen med rubriken "*Om trakasseri eller kränkning inte upphör*" överensstämmer inte med skollagens krav då den antyder att det måste vara en upprepad kränkning för att anmälan ska göras. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfälle och att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Den aktuella rutinen är vidare otydlig och beskriver inte att personalen har en anmälningsskyldighet till rektorn och att rektorn i sin tur har en anmälningsskyldighet till huvudmannen.

Vidare står angivet i rutinen att ett åtgärdsprogram ska upprättas om kränkning inte upphör. Skolinspektionen vill betona att ett åtgärdsprogram ska utarbetas när en elev är i behov av särskilt stöd och inte i samband med att elev blivit utsatt för kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav och att skolan således behöver se till att planen mot kränkande behandling innehåller rutiner för hur barn, elever och vårdnadshavare ska göra för att anmäla kränkande behandling, rutiner för hur personalens respektive rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling samt en redogörelse för hur förgående års åtgärder har genomförts. Skolinspektionen finner dock att bristen är mindre allvarlig

eftersom tillsynen i övrigt visar att skolans arbete mot kränkande behandling är välfungerande. Skolinspektionen ger därför Pajala kommun och rektorn en anmärkning med stöd av 26 kap. 11 § skollagen när det gäller trygghet och studiero.

Författning

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsrådet Pär Axelsson och utredaren Linnéa Forsberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Karolina Bergqvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.